

NÁHODNÉ VEKTORY

7.11.2017

1. Pravděpodobnost narození dcery je stejná jako pravděpodobnost narození syna. Náhodná veličina X udává počet dcer v náhodně vybrané rodině se třemi dětmi, veličina Y udává počet starších bratrů nejmladšího dítěte v téže rodině.
- Odvoďte rozdělení náhodného vektoru $(X, Y)^T$.
  - Jaké jsou marginální rozdělení X a Y ?
  - Jsou veličiny X a Y nezávislé?
  - Spočítejte kovarianci X a Y .
  - Spočítejte korelaci X a Y .
2. Uvažujte náhodně vybranou rodinu s pěti dětmi. Označme jako Z počet synů mezi třemi nejstaršími dětmi a W počet dcer mezi dvěma nejmladšími dětmi.
- Jaké rozdělení má Z a jaké rozdělení má W ?
  - Bude sdružené rozdělení $(Z, W)^T$ stejné jako v příkladě 1?
3. Chystáte oslavu narozenin ve své oblíbené restauraci a zavete všechny své příbuzné (budete za ně platit). Množství peněz, které všichni Vaši hosté dohromady projí a propijí (v tisíci Kč), jsou náhodné veličiny X a Y . Ze zkušenosti víte, že vektor $(X, Y)^T$ má spojitě rozdělení charakterizované sdruženou hustotou

$$f(x, y) = \begin{cases} c(x + y) & \text{pro } 0 < x < 1, 0 < y < 1, \\ 0 & \text{jinak.} \end{cases}$$

- Určete konstantu $c > 0$.
- Jaké je rozdělení částky, kterou zaplatíte jen za nápoje? Jaké je rozdělení obnosu, který padne jen na jídlo? Jsou tyto dvě veličiny nezávislé?
- Spočítejte kovarianci $\text{Cov}(X, Y)$.

Na rozmyšlení: Jak vypadá distribuční funkce $F(x, y)$?

4. Náhodná veličina X udává dobu, kterou strávíte čekáním na tramvaj na Malostranském náměstí (v minutách) a náhodná veličina Y udává dobu, kterou následně strávíte čekáním na metro A ve stanici Malostranská (také v minutách). Ze zkušenosti víme, že náhodný vektor $(X, Y)^T$ má spojitě rozdělení s hustotou

$$f(x, y) = \begin{cases} \frac{1}{2}e^{-x-y/2} & \text{pro } x > 0, y > 0, \\ 0 & \text{jinak.} \end{cases}$$

- Jaké je rozdělení jednotlivých dob čekání (na tramvaj a na metro zvlášť)?
- Jsou doby strávené čekáním na tramvaj a na metro nezávislé?
- Jaká je střední doba Vašeho celkového čekání na dopravní prostředky?

Na rozmyšlení: Jak vypadá distribuční funkce $F(x, y)$?

OPAKOVÁNÍ

MARGINÁLNÍ ROZDĚLENÍ:

- (a) Jestliže má $(X, Y)^T$ diskrétní rozdělení a nabývá pouze hodnot (x_i, y_j) , pak marginální rozdělení veličiny X je diskrétní a spočteme jej jako

$$P(X = x_i) = \sum_j P(X = x_i, Y = y_j).$$

- (b) Jestliže má $(X, Y)^T$ spojité rozdělení s hustotou $f(x, y)$, pak marginální hustotu veličiny X spočteme jako

$$f_X(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) dy.$$

Podobně pro marginální hustotu f_Y veličiny Y .

NEZÁVISLOST:

- (a) Jestliže má $(X, Y)^T$ spojité rozdělení s hustotou f , X má marginální hustotu f_X a Y má hustotu f_Y , pak jsou veličiny X, Y nezávislé právě tehdy, když

$$f(x, y) = f_X(x)f_Y(y) \text{ pro s.v. } (x, y) \in \mathbb{R}^2.$$

- (b) Jestliže má $(X, Y)^T$ diskrétní rozdělení a nabývá pouze hodnot (x_i, y_j) , pak jsou veličiny X, Y nezávislé právě tehdy, když

$$P(X = x_i, Y = y_j) = P(X = x_i)P(Y = y_j) \text{ pro všechna } x_i, y_j.$$

KOVARIANCE A KORELACE: Kovariance $\text{Cov}(X, Y)$ náhodných veličin X, Y je definována jako

$$\text{Cov}(X, Y) = E(X - EX)(Y - EY) = E(XY) - (EX)(EY),$$

je-li $EX^2 < \infty, EY^2 < \infty$.

Korelace $\text{Corr}(X, Y)$ je definována jako

$$\text{Corr}(X, Y) = \frac{\text{Cov}(X, Y)}{\sqrt{\text{Var } X} \sqrt{\text{Var } Y}},$$

je-li $\text{Var } X, \text{Var } Y > 0$. Platí vždy $-1 \leq \text{Corr}(X, Y) \leq 1$. Korelace je mírou lineární závislosti mezi X a Y .